

Serbia Broadband • Srpske kablovske mreže d.o.o.
Bulevar Peka Dapčevića 19, Beograd (Voždovac)
PIB 101038731 • MB 17280554
TR 170-998-27 kod UniCredit Banke Beograd • www.sbb.rs

Република Србија
Регулаторна агенција за електронске
комуникације и поштанске услуге
Београд

БРОЈ: 1-01-34011-4/21-2 "SBB" d.o.o.
Датум: 28-12-2021 Број: 1324/2021
28.12. 2021 год
BEOGRAD

Predmet: Javne konsultacije o Nacrtu pravilnika o utvrđivanju plana raspodele radio-frekvencija u radio-frekvencijskim opsezima 1900-1980 MHz i 2110-2170 MHz

Poštovani,

Obraćamo vam se u ime privrednog društva Serbia Broadband – Srpske kablovske mreže (u daljem tekstu: SBB), koje je, između ostalog i zainteresovano lica za predstojeće javno nadmetanje u opsezima pogodnim za korišćenje 5G tehnologije, a kako bismo dali svoj doprinos javnim konsultacijama o Nacrtu pravilnika o utvrđivanju plana raspodele radio-frekvencija u radio-frekvencijskim opsezima 1900-1980 MHz i 2110-2170 MHz (u daljem tekstu: Plan raspodele).

Ovim putem pozdravljamo nameru RATEL-a da donošenjem Plana raspodele zaokruži regulativu u odnosu na delove radio-frekvencijskih opsega podobnih za korišćenje za potrebe IMT 2020, odnosno 5G (pored drugih tehnologija). Smatramo da proces zaokruživanja regulative u ovoj oblasti mora da bude u funkciji predstojećeg *multi-band* javnog nadmetanja.

Kao što Vam je poznato, ovaj opseg je u EU celokupno raspodeljen za potrebe mobilnih usluga. Tradicionalno se koristio za potrebe tzv. 3G (odnosno IMT/UMTS 2000), ali kako se to korišćenje približava svom prirodnom kraju, ovaj opseg je postao jedan od ključnih za 5G. Česta je praksa da se ovaj opseg raspodeljuje u kombinaciji sa 3500 MHz (za koji je RATEL već doneo odluku da su uslovi za javno nadmetanje ispunjeni). Ovakav zaključak potvrđuje i Studija¹ koju je izradio Elektrotehnički fakultet iz Beograda po nalogu RATEL-a (u daljem tekstu: RATEL Studija), koja takođe konstatuje potrebu za dodelom preostalog raspoloživog spektra u opsegu 2100 MHz: "**Dodatno u opsegu 2100 MHz ne koristi se poslednji deo opsega širine 15 MHz, odnosno opseg koji odgovara downlink pravcu DL: 2155 MHz - 2170 MHz, tj. FDD opseg širine 2x15 MHz. Celokupan opseg 2600 MHz se ne koristi. Svi navedeni opsezi su raspoloživi, i mogu se dodeliti operatorima, odnosno mogu biti predmet prodaje na budućoj aukciji spektra u Republici Srbiji.**" (Strana 202 RATEL Studije). Autori RATEL Studije čak i ističu da bi u dogledno vreme trebalo omogućiti, između ostalog, i potpuno korišćenje opsega 2100. (Strana 203 RATEL Studije).

¹ Izbor optimalnog aukcijskog modela prodaje frekvencijskih opsega za postojeću i novu 5G tehnologiju, ETF, Beograd 2019, dostupno na internet stranici RATEL-a putem sledećeg linka: <https://bit.ly/3mORq9Z>, pristupljeno dana 05.11.2021. godine.

Serbia Broadband • Srpske kablovske mreže d.o.o.
Bulevar Peka Dapčevića 19, Beograd (Voždovac)
PIB 101038731 • MB 17280554
TR 170-998-27 kod UniCredit Banke Beograd • www.sbb.rs

Takođe, kao jedan od razloga za donošenje Plana raspodele, RATEL i konkretno pominje da je to uslov za korišćenje navedenih radio-frekvencijskih opsega za tehnologije mobilne telefonije pete generacije (5G), te da je u predmetni Plan raspodele potrebno uvrstiti korišćenje navedenih radio-frekvencijskih opsega na osnovu principa tehnološke neutralnosti, koji je propisan Zakonom. Na kraju, obrazloženje uz Plan raspodele takođe napominje da se pravo na korišćenje radio-frekvencija iz navedenih radio-frekvencijskih opsega stiće na osnovu pojedinačne dozvole za korišćenje radio-frekvencija, koja se izdaje po sprovedenom postupku javnog nadmetanja, u skladu sa članom 89. Zakona.

Sam Zakon o elektronskim komunikacijama („Službeni glasnik RS“, br. 44/10, 60/13 - odluka US, 62/14 i 95/18 - dr. zakon, u daljem tekstu: ZEK) potvrđuje ovu ispravnu interpretaciju RATEL-a, i u relevantnim odredbama propisuje, između ostalog, i to da se:

- ciljevi i načela regulisanja odnosa u oblasti elektronskih komunikacija zasnivaju na podsticanju racionalnog i ekonomičnog korišćenja numeracije i radio-frekvencijskog spektra, na tehnološki neutralnoj osnovi (član 3 stav 1 tačka 7) ZEK);
- upravljanje radio-frekvencijskim spektrom zasniva se na načelima racionalnosti, ekonomičnosti, javnosti i nediskriminacije (član 81 stav 1 ZEK);
- osnovni dokument u planiranju radio-frekvencijskih opsega – Plan namene, zasniva, između ostalog i na principu tehnološke neutralnosti (član 83 stav 2 tačka 2) ZEK);
- Planovi raspodele utvrđuju na osnovu Plana namene (član 84 stav 2 ZEK);
- pravo na korišćenje radio-frekvencija stiće na osnovu pojedinačne dozvole koja se izdaje po sprovedenom postupku javnog nadmetanja, kada je planom namene, zbog ograničene raspoloživosti radio-frekvencija u okviru određenog radio-frekvencijskog opsega, određen takav način izdavanja pojedinačne dozvole (član 89 stav 1 ZEK);
- kao i da je RATEL pri sprovođenju postupka javnog nadmetanja za izdavanje pojedinačnih dozvola, između ostalog, dužan da omogući da javno nadmetanje bude dostupno svim zainteresovanim licima pod ravnopravnim uslovima (član 90 stav 1 tačka 1) ZEK).

Dodatno, sam Plan namene² potvrđuje da se radio-frekvencije u opsezima 1920-1980 MHz i 2110-2170, koji se koriste za potrebe mobilne telefonije, bez izuzetka, dodeljuju po osnovu prethodno sprovedenog postupka javnog nadmetanja (Plan namene, str. 100 i 101).

² Uredba o utvrđivanju Plana namene radio-frekvencijskih opsega („Službeni glasnik RS“, broj 89/20)

Serbia Broadband • Srpske kablovske mreže d.o.o.
Bulevar Peka Dapčevića 19, Beograd (Voždovac)
PIB 101038731 • MB 17280554
TR 170-998-27 kod UniCredit Banke Beograd • www.sbb.rs

Dalje, Prikaz radio-frekvencija koje trenutno koriste mobilni operatori u predmetnom opsegu³, pokazuje da Telekom Srbija koristi opseg 1935-1950 MHz uparen sa 2125 – 2140 MHz, da A1 koristi opseg 1950 – 1965 MHz uparen sa 2140 – 2155 MHz, dok Telenor koristi opseg 1920-1935 MHz uparen sa opsegom 2110-2125 MHz. Kada se saberu svi opsezi koje koriste mobilni operatori iskorišćeno je 2x45 MHz, od ukupno 2x60 MHz. To konkretno znači da je preostali slobodni opseg 2x15 MHz. Ovo potvrđuje i Javni poziv za prijavu lica koja nameravaju da koriste radio-frekvencije iz radiofrekvencijskih opsega 700 MHz, 900 MHz, 2100 MHz, 2600 MHz i 3500 MHz za mobilne/fiksne komunikacione mreže (MFCN) za pružanje javne elektronske komunikacione usluge⁴ (u daljem tekstu: Javni poziv) koji je u raspoložive opsege za potrebe 5G upravo ponudio i 2x15MHz u opsegu 2100 MHz.

Taj preostali slobodni opseg, na osnovu Prikaza radio-frekvencija koje koriste mobilni operatori, bi odgovarao upravo opsegu **1965-1980 MHz**, upareno sa **2155-2170 MHz**. Na ovo upućuju i odredbe (još uvek) važećeg Plana raspodele frekvencija za UMTS/IMT-2000 radio sistem („Službeni glasnik RS“, broj 17/08), koji za FDD način rada pomenuti opseg predviđa za korišćenje za potrebe četvrtog operatora. Kako četvrti operator još nije aktivan, izvodi se logični zaključak da je upravo ovaj deo opsega slobodan.

Zbog svega toga, zabrinjava deo obrazloženja za donošenje Plana raspodele koji navodi da se bi Plan raspodele trebalo, između ostalog, da omogući zamenu opsega za potrebe jednog operatora na trajnoj bazi. Naime, RATEL u pretposlednjem pasusu obrazloženja Plana raspodele navodi sledeće: *“**Takođe, donošenje Pravilnika o utvrđivanju Plana raspodele je neophodno, obzirom da se u važećem Planu raspodele frekvencija za UMTS/IMT-2000 radio sistem („Službeni glasnik RS“, broj 17/08), u podtački 2.2. eksplicitno navodi redosled operatora i deo radio-frekvencijskih opsega, koji im je dodeljen na osnovu licence za javne mobilne telekomunikacione mreže i usluge, što onemogućava, konkretno, da privremeno korišćenje radio-frekvencijskog opsega 1965-1980 MHz uparenog sa 2155-2170 MHz, od strane operatora TELENOR DOO potencijalno pređe u trajno, kao i da se sprovede javno nadmetanje za prodaju slobodnih delova radio-frekvencijskog opsega u 2100 MHz.**”* Iz ovog dela obrazloženja, suprotno javno dostupnim dokumentima i informacijama, proizilazi da je jedan od ciljeva Plana raspodele da se bez sprovođenja javnog nadmetanja koje je obavezno po zakonu, unapred tačno određenom operatoru dodeli slobodni deo spektra.

³ Dostupno na internet stranici RATEL-a, putem sledećeg linka: <https://bit.ly/3qr1jk3>, pristupljeno dana 27.12.2021. godine.

⁴ Dostupno na internet stranici RATEL-a, putem sledećeg linka: <https://bit.ly/3Ew7Zfw>, pristupljeno dana 27.12.2021. godine.

Serbia Broadband • Srpske kablovske mreže d.o.o.
Bulevar Peka Dapčevića 19, Beograd (Voždovac)
PIB 101038731 • MB 17280554
TR 170-998-27 kod UniCredit Banke Beograd • www.sbb.rs

Smatramo da ovakav stav ne proizilazi ni iz ZEK-a, ni iz Plana namene, a kontradiktoran je Javnom pozivu kojim su operatori zainteresovani za korišćenje opsega za potrebe 5G pozvani da iskažu zainteresovanost i za 2x15 MHz u opsegu 2100 MHz i još uvek važećem Planu raspodele.

Želimo da istaknemo da postojeći pravni okvir za elektronske komunikacije ne podržava zamenu radio-frekvencijskih opsega ni između operatora⁵, a ni mogućnost zamene spektra na osnovu jednostrane odluke regulatora. Dalje, privremeno korišćenje radio-frekvencijskih opsega je propisano odredbama člana 94 ZEK-a, koje propisuju da se pravo na privremeno korišćenje radio-frekvencija stiče na osnovu zahteva na osnovu kojeg se dobija privremena dozvola, koja može da traje najduže 60 dana, i to samo „*radi tržišnog ili tehničkog ispitivanja proizvoda i usluga, istraživanja ili projektovanja, kao i za potrebe održavanja sportskih, kulturnih, zabavnih i drugih događaja ograničenog trajanja*”, s tim da RATEL odbija takav zahtev naročito ako se oceni da je podnet radi izbegavanja primene postupaka izdavanja pojedinačne dozvole (pa i javnog nadmetanja).

Ponavljamo, pravo na korišćenje radio-frekvencija u slobodnom delu opsega 2100 MHz se stiče na osnovu javnog nadmetanja, dok odredbe o privremenoj dozvoli imaju ograničeni domet, kako u pogledu uslova (samo u određenim slučajevima i ne da bi se izbeglo javno nadmetanje), kao i u pogledu roka (koji ne može da bude duži od 60 dana). S tim u vezi nije jasno koji bi bio pravni osnov za to da se deo spektra (radio-frekvencijski opseg 1965-1980 MHz uparen sa 2155-2170 MHz) koji je predviđen za javno nadmetanje unilaterano dodeli uz favorizovanje isključivo jednog operatora, i to tako da postojeće privremeno korišćenje opsega (koji je inače po Prikazu korišćenja spektra RATEL-a slobodan), preraste u trajno korišćenje. Imajući sve to u vidu, prepreka za to da se bez javnog nadmetanja dodeli upražnjeni deo opsega jednom operatoru nije postojeći Plan raspodele, već relevantne odredbe ZEK-a, pa i one koje propisuju obaveze nediskriminatornog i transparentnog upravljanja spektrom, kao i sam Plan namene koji predviđa obavezno javno nadmetanje u tom delu spektra.

Imajući sve to u vidu, smatramo da nema osnova ni za privremeno korišćenje pomenutog dela opsega, ni za njegovu potencijalnu zamenu u trajno korišćenje, te donošenje novog Plana raspodele ne bi smelo da služi kao pokriće za favorizovanje jednog operatora i izbegavanje javnog nadmetanja.

⁵ ZEK u članu 93 propisuje ograničenu mogućnost prenosa prava na korišćenje radio-frekvencija u postupku statusne promene, i to na osnovu saglasnosti RATEL-a.

SBB

Serbia Broadband • Srpske kablovske mreže d.o.o.
Bulevar Peka Dapčevića 19, Beograd (Voždovac)
PIB 101038731 • MB 17280554
TR 170-998-27 kod UniCredit Banke Beograd • www.sbb.rs

Zato predlažemo da se u nastavku procesa preostali slobodni deo opsega 2x15 MHz, odnosno radio-frekvencijski opseg 1965-1980 MHz uparen sa 2155-2170 MHz, bez odlaganja, a najkasnije po stupanju na snagu novog Plana raspodele, ponudi na javno nadmetanje i to zajedno sa odgovarajućim delovima opsega u 694-790, 2500-2690 i 3400-3800 MHz. Drugim rečima, predlažemo da RATEL, nakon što Plan raspodele stupi na snagu, izvrši dopunu Odluke broj 1-K-021-51/21-5 od 08.10.2021. godine, tako da ona, pored opsega 694-790, 2500-2690 i 3400-3800 MHz, uključi i preostali slobodni deo opsega 2100 MHz, te da, nakon te dopune o tome obavesti nadležno ministarstvo shodno odredbama člana 89 ZEK.

S poštovanjem,

Za SBB

Milija Zekić
direktor

